

Hedendaagse tendensen onder de loep

Themadag 'Prediking onder druk'

Hart voor de Gemeente, 16 mei 2025

Gerrit van Valen

Opzet lezing

1. Bijbels uitgangspunt: 2 Tim. 4:1-5 en de tijd waarin wij leven
2. Hedendaagse tendensen in en rond prediking
3. Hoe moeten we hierop reageren?

A man with a beard is shown in profile, looking through a large magnifying glass. His hand is resting on the lens of the magnifying glass. Inside the lens, a book is visible. The background is a blurred, warm-toned image of foliage. The overall image has a golden-brown tint.

1. Bijbels uitgangspunt:

2 Tim. 4:1-5 en de tijd waarin wij leven

2 Timotheüs 3:14-4:5

¹⁴ Blijft u echter bij wat u geleerd hebt en *waarvan* u verzekerd bent, omdat u weet van wie u het geleerd hebt,

¹⁵ en u van jongs af de heilige Schriften kent, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof dat in Christus Jezus is.

¹⁶ Heel *de* Schrift *is* door God ingegeven en is nuttig om *daarmee* te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren *en* op te voeden in de rechtvaardigheid,

¹⁷ opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk volkomen toegerust.

2 Timotheüs 3:14-4:5

¹ Ik bezweer *u*, ten overstaan van God en de Heere Jezus Christus, Die levenden en doden zal oordelen bij Zijn verschijning en *in* Zijn Koninkrijk:

² predik het Woord. Volhard daarin, gelegen *of* ongelegen. Weerleg, bestraf, vermaan, *en dat* met alle geduld en onderricht.

³ Want er zal een tijd komen dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar dat zij *zullen zoeken wat* het gehoor streelt, en voor zichzelf leraars zullen verzamelen overeenkomstig hun eigen begeerten.

2 Timotheüs 3:14-4:5

⁴ Ze zullen *hun* gehoor van de waarheid afkeren en zich keren tot verzinsels.

⁵ Maar u, wees nuchter in alles. Lijd verdrukkingen. Doe het werk van een evangelist. Vervul uw dienstwerk ten volle.

'Er zal een tijd komen...'

³ Want er zal een tijd komen dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar dat zij *zullen zoeken* wat het gehoor streelt, en voor zichzelf leraars zullen verzamelen overeenkomstig hun eigen begeerten.

⁴ Ze zullen *hun* gehoor van de waarheid afkeren en zich keren tot verzinsels.

Leven we in deze tijd?!

Het hellend vlak in 2 Tim. 4:3-4

- (1) 'eigen begeerten'
- (2) 'zoeken wat het gehoor streelt' (Eng. itching ears)
- (3) 'gehoor van de waarheid afkeren'
- (4) 'voor zichzelf leraars verzamelen'
- (5) 'zich keren tot verzinsels'

Als eigen begeerten (behoeften) centraal komen te staan, moet de waarheid het ontgelden.

A man with a beard and a plaid shirt is looking at a book on a stand. A large magnifying glass is positioned over the scene, focusing on the book. The background is a textured, brownish-gold surface.

2. Hedendaagse tendensen in en rond prediking

A. Positie van prediking onder druk

Twee vormen:

1. Vervangen:

'Andere vormen geschikter': dialoog, debat, panel, podcast

2. Verdringen:

Andere elementen worden belangrijker gevonden
(aanbidding, getuigenissen, etc.)

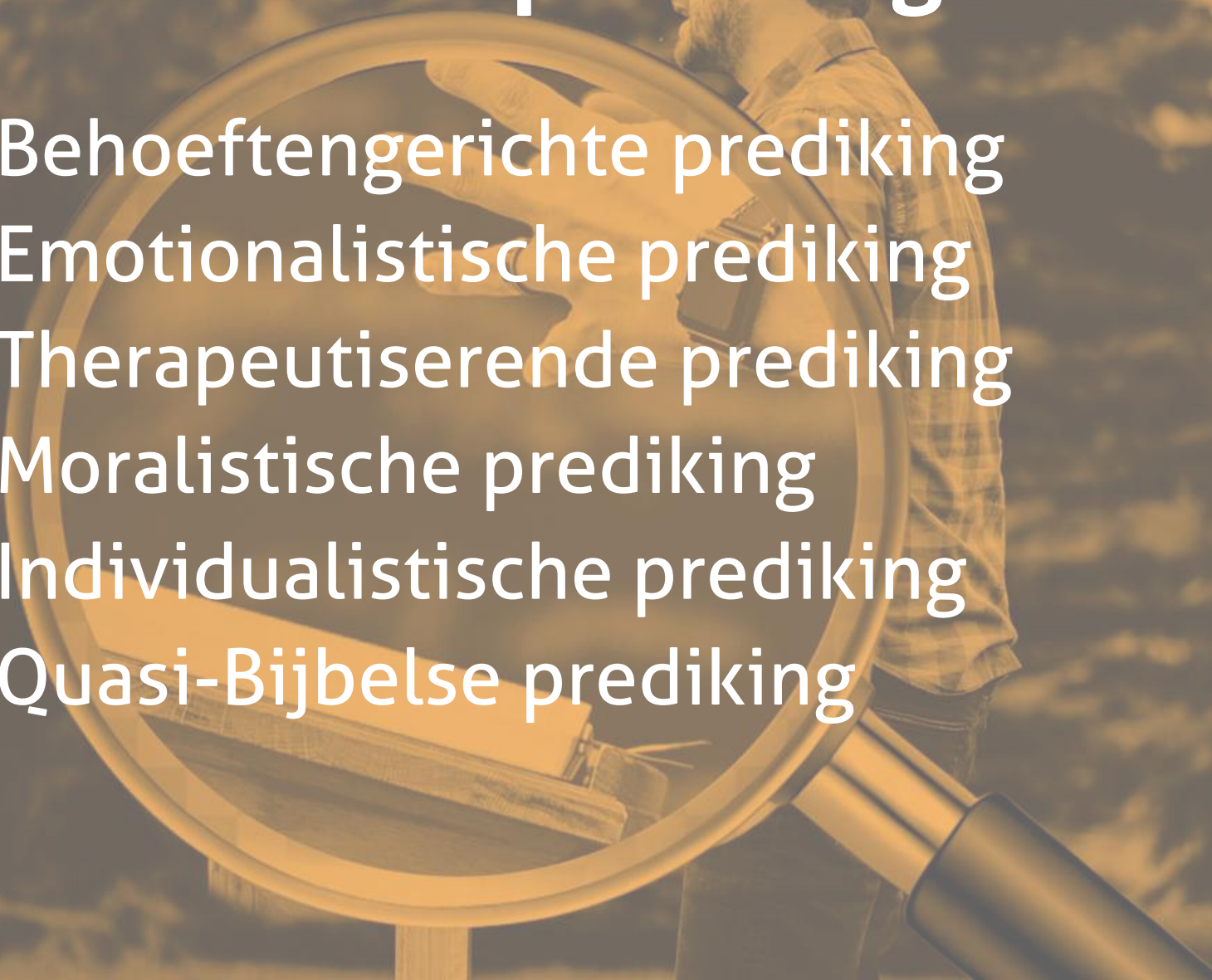
of men kan (/wil) minder inhoud verdragen

A. Positie van prediking onder druk

Oorzaken van 'prediking in crisis' (John Stott, 1982)

- a) beeldcultuur, moderne technologie
- b) erosie van gezag
- c) kerk heeft gezag van Bijbel niet meer hoog staan

B. Inhoud van prediking onder druk

1. Behoeftengerichte prediking
 2. Emotionalistische prediking
 3. Therapeutiserende prediking
 4. Moralistische prediking
 5. Individualistische prediking
 6. Quasi-Bijbelse prediking
-
- A man with a beard, wearing a plaid shirt, is shown in profile, looking through a large magnifying glass. The magnifying glass is positioned over an open book resting on a wooden stand. The background is a textured, mottled brown and orange, suggesting a natural setting like a forest floor. The overall image conveys a sense of intense focus, scrutiny, or pressure, which aligns with the theme of the text.

1. Behoeftengerichte prediking

- Seeker-sensitive church (Church Growth Movement):
"Onderzoek waar mensen behoefte aan hebben, pas je kerk en prediking daarop aan, en zult massa's mensen trekken."
- 'Ik wil graag preken die aansluiten bij mijn behoeften.'

Voorbeeld:

Serie 'Hoe moet ik omgaan met...'

- Huwelijksproblemen
- Gezondheidsproblemen
- Financiële problemen
- Opvoedproblemen

1. Behoeftengerichte prediking

Weging

- Mensgerichte benadering
- Behoeften zijn niet neutraal!
- '...overeenkomstig hun eigen begeerten...' (vs 3) ?
- Gevoelde behoeften <-> werkelijke behoeften
- Uitgangspunt nemen bij Woord van God, vandaaruit behoeften aan de orde stellen
- Wat is *Gods* 'behoefte'? (wil, verlangen, doel, plan)

2. Emotionalistische prediking

- Emotioneel <-> emotionalistisch
- Veel verhalen, persoonlijk leven, inzoomen op Bijbelse karakters en hun gevoel(ens)
- 'Ik luister naar de preek om erdoor geraakt te worden.'
(opgebouwd in de emotie)

Voorbeelden:

- eenzijdig benadrukken van de blijde kanten (oppeppen)
- medelijden opwekken, bijv. door het lichamelijk lijden van Jezus uit te vergroten
- ontroerend verhaal vertellen, met het oog op emotionele impact

2. Emotionalistische prediking

Weging

- Gevaar om op gevoel aan te sturen (manipuleren)
- 'Ik voel iets, dus het is goed': ervaring ipv waarheid
- Oppervlakkig geraakt, geen hartsverandering
- Gevoelens moeten worden geraakt via verkondiging van de waarheid (Luk. 24:32)
- Affecties aanspreken ipv oppervlakkige emoties
- Wees als spreker zelf geraakt! (Piper: *Expository Exultation*)

3. Therapeutiserende prediking

- Gericht op mentale gezondheid; sterk psychologiserend
- 'Ik zoek preken die me helpen mijn (psychische) problemen te overwinnen en me beter te voelen (over mezelf).'

Voorbeelden:

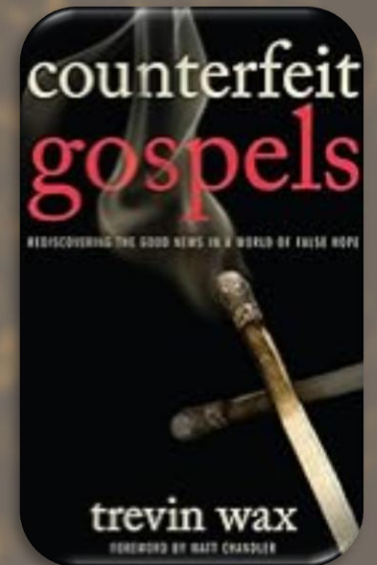
- Mk. 5: Ga naar Jezus toe, Hij verlost je van al je problemen.
- 2 Kor. 4:6-7 'God gebruikt jouw gebrokenheid om jou mooier te maken.'
- Luk. 15: 'Thuiskomen bij God is thuiskomen bij jezelf.'

3. Therapeutiserende prediking

Weging

- Balans is doorgeslagen. 'Hoe ontvang ik Gods hulp mij bij *mijn* problemen?' > 'Hoe kan ik heilig voor God leven?'
- Therap. prediking creëert een *sentimentele* kerk.
- 'Therapeutisch Evangelie' of 'welzijnsevangelie'
Gebrokenheid als grootste probleem.

Zie Themadag 'Vreemde nieuwe kerk', HvG, 1 dec. 2023.

4. Moralistische prediking

- 'Ik zoek preken die me helpen om een goed leven te kunnen leven.'
- 'Geef me praktische tips!'
- Gericht op de wil
- Zelf-hulppreken

Voorbeelden:

- 5 tips om een goede ouder te zijn
- Wees als David! Wees als Jozef!

4. Moralistische prediking

Weging

- Praktisch is goed, moralistisch niet.
- Het gaat niet allereerst om wat wij doen, maar wat God heeft gedaan!
- Genade raakt bij moralisme op achtergrond.
- Alleen het Evangelie geeft werkelijk verandering van hart en leven (Keller).

5. Individualistische prediking

- Toepassing is vrijwel uitsluitend gericht op het individu.
- Toepassing op gemeente, samenleving, en andere collectieve verbanden ontbreekt nagenoeg.

Voorbeeld:

“En laat de vrede van God heersen in uw harten, waartoe u ook in één lichaam geroepen bent; en wees dankbaar.” (Kol. 3:15)

-> Hoe ervaar je Gods vrede in *jouw* hart?

6. Quasi-Bijbelse prediking

- Bijbel gaat wel open, maar tekst wordt niet behandeld.
- Tekst als steun/bewijsplaats, -----> zonder hem voor zichzelf te laten spreken.
- Er wordt raster/schema op tekst gelegd (bijv. bevinding).
- 'Stokpaardjes-prediking' (Hand. 20:27!)

'Sommige predikers gebruiken de Bijbeltekst zoals een dronkenman een lantaarnpaal: meer om steun te zoeken dan verlichting.'

– David Helm

Synthese

A man with a beard, wearing a plaid shirt, is shown in profile, looking through a large magnifying glass. The magnifying glass is held over an open book. A hand is reaching out from the left, touching the lens of the magnifying glass. The background is a blurred, warm-toned image of foliage. The entire image has a warm, orange-brown color cast.

A. Anti-waarheid

B. Een verwaterd Evangelie

C. Mens-gecentreerd

Synthese

A man with a beard, wearing a plaid shirt, is shown in profile, looking through a large magnifying glass. The magnifying glass is held over an open book. A hand is reaching out from the left, touching the lens of the magnifying glass. The background is a textured, brownish-gold surface.

- A. Anti-waarheid → Bijbelverklarend
- B. Een verwaterd Evangelie → Christocentrisch
- C. Mens-gecentreerd → God-verheerlijkend

A man with a beard, wearing a plaid shirt and a watch, is looking through a magnifying glass at a document. The image is overlaid with a large, semi-transparent magnifying glass graphic. The background is a textured, brownish-gold surface.

3. Hoe moeten we hierop reageren?

3. Hoe moeten we hierop reageren?

- 'Wees nuchter in alles!' (vs 5)
- 'Predik het Woord!' (vs 2)

Prediking is een zaak van eeuwig gewicht: '... Die levenden en doden zal oordelen bij Zijn verschijning en *in* Zijn Koninkrijk.' (vs 1)

- '... met onderricht ...' (vs 2)
- '... met geduld ...' (vs 2)